

Redacțiunea, Administrațiunea,
și Tipografia:
Brașov, piața mare Nr. 30.
Scrisorile nefrancate nu se
primesc. — Manuscrise nu se
retrimit.

INSERATE se primesc la Admi-
nistrațiunea în Brașov și la ur-
mătoarele Birouri de anunțuri:
In Viena: M. Dukas, Heinrich
Schalek, Rudolf Mosse, A. Oppelt,
Nachfolger; Anton Oppelt, J.
Damsberg, in Budapesta: A. V.
Goldberger, Eckstein Bernat; in
București: Agence Havas, Suc-
cursale de Roumanie; in Ham-
burg: Karoly & Liebmann.

Prețul inserțiilor: o seriă
garmond pe o colonă 8 cr. și
30 cr. timbru pentru o publi-
care. Publicări mai dese după
tarifă și învoială.

Reclame pe pagina a 3-a o
seriă 10 cr. sau 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANULU LVII.

„Gazeta” iese în fă-care zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 franci.
Se primumără la toate oficiile
postale din întru și din afară
și la dd. colecteri.

Abonamentul pentru Brașov
a administrațiunea, piața mare,
Târgul Inului Nr. 30 etagului
I.: pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu dusul în casă: Pe un an
12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni
3 fl. Un exemplar 5 cr. v. a.
său 15 bani. Atâtă abonamen-
tele cât și inserțiile sunt
a se plăti înainte.

Nr. 174.

Brașov, Marți-Mercuri, 10 (22) August

1894.

Contemplări șoviniste.

Brașov, 9 August v.

Din incidentul d-iei S lui Ste-
fanu, ce este impusă prin lege, ca și
de repaus, și pe care Maghiarii o
prăsnesc ca sărbătoare națională,
guvernamentalul „Pester Lloyd”,
face contemplări sale cu patosul
și îngâmtarea obicinuită.

După ce susține absurda teză,
că poporul nomad, ce a năvălit
aici cu Arpad din Schitia, légănul
despotismului, ar fi adus cu sine
„spiritul libertății”, numita fôia es-
clamă:

„Și Ungaria, care veacuri în-
tregi, din d-iele s-lui Stefanu și până
la 1848, a rămas credincioasă spiri-
tului culturai apusene, dér și spiri-
tului libertății, se fi devenit în pu-
ține decenii infidelă chiâmării sale
istorice și firei sale? Ungaria se fi
devenit, cum dicu antagonistii ei,
o morăștină de barbaria asiatică și
națiunea maghiară se se fi făcut
culpabilă de crima intoleranței. a
tirăniei și a domniei arbitrare?”...

Așa ceva, se nțelege, nu pôte
admitte nici pe departe „P. Lloyd”,
găsește din contră, că tocmai „spi-
ritul libertății”, adus de fi lui
Arpad din Schitia, a făcut, ca „na-
țiunea maghiară se respecteze tot-
deuna libertatea și cu ea și indivi-
dualitatea altora.”

Ca dovadă citéză legăturile cu
Croatia și deplina „libertate religio-
nară” ce ar fi domnit pretutinden,
unde Ungurii au stăpănit singuri,
ca în Transilvania, care „a fost fer-
rită de lupte religioare.”

Dér pe când laudă cu accente
ditirambice „liberalismul religioar”
al Ungurilor ardeleni, neomaghiarii
dela fôia pestană se feresc de a
aminti legile Aprobate și Com-
pilate aduse de principii ardeleni
George Rakoczy și Mihailu Apafi,
prin cari națiunea română și reli-
giunea ortodocșă română erau de-
clarate numai de tolerate, pro tem-
pore, usque ad beneplacitum principum

et regnicolarum și... propter regni emo-
lumentum.*) S'au ferit de-a aminti
măcaru înfricoșatele persecuțiuni ale
bisericei române sub principii cal-
vinii unguresci.

Unde a rămas aici „respecta-
rea” libertății și a individualității
altora?

Fôiei unguresci îi este ușor a
trece cu buretele peste partea acésta
întunecată a istoriei, ce se scôtă la
ivélă „spiritul de libertate” al ce-
loru din vița lui Arpad; fi este întru
nimicu a afirma, că Românii au ve-
nit în urma Ungurilor în țără și
că nu li s'a atinsu nici-odată nici
măcaru unu firu de përu din capu.
Dér éta la ce conclusiune ajunge
pe calea acésta obicinuită a falsi-
ficării intenționate a istoriei, „Pester
Lloyd”:

„Ungaria a păzit în trecut
preceptele egalității și libertății și
le păzesce și astăzi. Testamentul
s-lui Stefanu l'a implinit, prin aceea
că a cruțat tôte individualitățile
etnice și n'a insistat nici-odată a de-
veni unu stat de-o limbă, unius lin-
guae.”

Și încă mai are nerusinare
fôia guvernamentală a chiâmă pe
Dr. Wekerle ca mărturiă pentru
aceea, că aici „nu pôte fi vorba
de-o domnire exclusivă a unei sin-
gure rasse”, când tótă pressa euro-
pénă a înțelesu din faimosul lui
discursu dela Baia mare, că nu vrea
se recunoscă individualitatea etnică
a popórelor nemaghiare și că vrea
se le supună dictatului elementului
domnitor prin mijloce de violență!

Dér „P. Lloyd” mai găsește
un punctu încă neresolvat din
testamentul s-lui Stefanu. Acesta,
dice, a voit să fundeze aici unu
statu, cu tôte atributele de lipsă.
O condițiune fundamentală însă
pentru unu astfelu de statu este o
„limbă a statului” și „in momen-
tul, când s'a detronat limba la-

*) Pe românesce: tolerate provisoriu până
le va plăce principiloru și regnicolariloru și tole-
rate pentru folosul țării.

tină, era clar și de sine înțelesu,
că în locul ei putea se fi pusă
numai limba ginte alcătuitoare de
statu:

Cu acestu faptu, dice mai de-
parte, s'au familiarizat „Germanii
patriei năstre” și „voru trebui se
se familiarizeze și celealte elemente
nemaghiare ale țării...”

Dér ôre „nația alcătuitoare de
statu” ce se dovedește, ce afirmă
pressa ei, că „respecteză libertatea
și individualitatea altora”, că „nu
tinde la domnire exclusivă de rassă”,
și că prin „limba statului” nu in-
tenționéză a sugruma și a omori
limbile celoralte popóre, nu trebuie
se se familiarizeze cu nimicu, nu
trebuie se facă nimicu?

Eată ce dice Ludovicu Kossuth
într'unul din discursurile sale, și
nute în Englitera, în apărarea cau-
sei maghiare, la 1858, despre „limba
statului”:

„...In locul limbei mórte la-
tine am pus limba noastră propriă
viuă. Dér băgați bine de sémă dom-
nilor, în locul celei mórte latine,
nu în locul vre-unei alte limbi vii.
Namu omorât pe nimenia, ce se trăim
noi înși ne; ôri și unde s'a folosit
o altă limbă, în biserică, în școlă, în
administrația comunală. noi de nicăiri
nu am isgonit'o, ba am dat chiar
mână de ajutoru, ca diferitele națio-
nalități seși pótă desvolta liberu
limba lor pe terenul moralu, reli-
giosu, socialu și științificu...”

Așa se apăra Kossuth în con-
tra imputării, că prin introducerea
limbei maghiare ca limbă a statului
se țintese ca maghiarisarea celor-
alte popóre.

Care sunt însă faptele, ce le a
scoșu la ivélă periodulu de 26 de
ani dela impunerea limbei maghiare
ca „limbă a statului?”

Ele se pot cuprinde în puține
cuvinte: Limba naționalităților ne-
maghiare isgonită și prigonită pe tôte
terenele!

In locu de-a se familiarisa cu
idea, că pe lângă limba maghiară

mai trebuie să trăiască și să aibă te-
renu de „liberă desvoltare” și limba
română, slovacă, sêrbescă etc. con-
ducătorii „nației alcătuitoare de statu”
s'au cufundat totu mai multu în
gândulu, că numai limba maghiară
are dreptu de esistență în acestu
statu, care ar fi „statu naționalu
maghiaru”, gându, ce se exprimă de
ordinar prin cuvintele „idea de
statu maghiaru”.

In consecență ei au adus o
lege de maghiarisare după cealaltă,
și astăzi nu mai voru se scie de-
câtu numai de „lățirea limbei sta-
tului”. Totu mai multu se restringe
cerculu, și așa forțe îngustu, în care,
după legile din 1868, se mai puteau
desvolta limbele naționalităților ne-
maghiare. Totu mai multu sunt is-
gonite și prigonite aceste limbi în
tôte pozițiunile vieții lor, ér lim-
bei statului nu i-se mai dă menirea
de-a înlocui o limbă mórta în viața
publică, ci menirea de-a înlocui cu
timpulu tôte limbile nemaghiare din
țără pe terenul publicu, socialu,
științificu, moralu și religiosu.

In acésta direcția se lucrăză adu
pentru „cruțarea individualităților
etnice” și pentru ca se se implinéză
dorința s-lui Stefanu, ca statulu să
rămână ceea ce este. adecă statu
poliglotu.

Și totuși caraghioșii și trisții ca-
valeri dela „Pester Lloyd” mai au
obrazulu de a se mânii pe tótă lu-
mea, ca văcarulu pe satu, pentru
că vede lucrurile cum sunt, vede
în ceea ce se face și se lucrăză din
partea „alcătuitoarelor statului”, cu-
rată intoleranță, tirăniă și domnire
arbitrară!

Contele Kálnoky și delegațiunile.

„Pester Correspondenz” dela 16 l.
c. publică, ca „din parte bine infor-
mată” următoarele:

Deslușirile, pe cari este în stare a-le
da contele Kálnoky delegațiunei unguresci,
în perioda sedințelor viitoare, asupra stă-
rei generale a politicii esterne, sunt într'a-

FOILETONULU „GAZ. TRANS.”

Unu crin.

Traducere din franțuzesce.

(7) (Urmare.)

Elu istorisi tatălu seu totu cu de-a-
mênuntulu, dela sosire până la plecare. Con-
tele ilu ascultă fără să-lu intrerupă. Când
isprăvi, Albert rugă pe tatălu seu să tragă
o conclusiune.

— Acésta 'i greu, răspuse contele,
măsurându cu pasuri mari salonulu de con-
versația în lungu și în latu. Care e păr-
rea ta?

— Eu credu, ca o pețire din parte'mi
ar fi bine primită de toti.

— Și tu nu voesci s'o faci?

— Afacerea 'i delicată; credeam, că
'mi vei da unu sfat bunu, seu celu puțin
impresiunea d-tale.

— Tu ești mai bunu judecătoru de-
câtu mine... Hai să încercăm a lămuri si-

tuația... In momentul acesta tu nu te temi
de pretendenți favorizați?

— Nu.

— Fata îți place?

— Adecă...

— In fine ea îți place, credu o'am
înțelesu bine.

— Da.

— Trebuia să mergi până la țintă.

— Acésta era forțe periculosu... eram
fără de apărare.

— Înțelegu... Ea te-a alesu, așa și
cându, și tu trebuia seu să-i faci curte, seu
să plec. Tu ai alesu partea din urmă....
Acésta a fost prudentu, dér de altă parte
după ce ai plecatu, ceilalți pôte voru căș-
tiga terenul... De altă parte o crești tu ca-
pabilă de unu calculu? Crești tu, că te-a
preferat pentru că-i ofereai perspectiva
unei vieți, ce se potrivea mai multu cu gus-
tul ei in fine pentru plăcerea forțe fi-
rască de a părăsi provincia și de-a locui
in Parisu?

— Acésta nu este imposibilu.

— Te iubesc ea?

— Nu sciu nimicu.

— Nici eu... O iubesc tu?

— Credu, că așa fi iubit'o, decât era ce
am sperat, adecă o fată.

— Este o fică a Evei, fiul meu, ea
vrea să guste din pomulu cunoscerei bi-
nelui și a rului... In resumații, eu nu vedu
prea claru in istoria ta... Vrei unu sfat?

— Da, nu vreau altceva.

— Du-te și vorbește cu mamă-ta.

Albert se duse la mamă-sa, care
ilu îmbrățișă cu dragoste și ilu întrebă de
întorcerea lui repede.

Albert îi spuse și mamei detailat
totu ce s'a petrecut, adăgându și con-
versația, ce a avut'o cu tatălu seu.

— Scumpul meu Albert, fi dice ea
după ce ilu ascultă; tu te porți ca unu
têneru multu prea rezonabilu pentru etatea
ta. Mi-ar plăce mai bine să te vedu fără
cându o nebuniă a tineretii, decâtu un
calculu de omu bătrân. Tatălu teu și-a
datu o liniă de purtare, când ai plecatu, și
cându: Decă îți place copila, e o partidă

escelentă; decât nu-ți place, nu-i turbura
inima și reînțorce-te.

— Acésta am și făcut'o.

— Așa e Albert, dér pe tine nu te
supără, că ea te iubesc.

— Crești, mamă?

— Sunt sigură. Voi tinerii vă credeți
mari diplomați, când a-ți surprinsu amo-
rulu vre-unei copile, care nu cunosc de
locu viața... Tu ai văditu totul, și n'ai
înțelesu nimicu.

— Ași fi forțe fericit să mă fi în-
șelat.

— Éta déră, că o iubesc și tu.

— Nu pot să-mi dau séma de ceea
ce simtu.

— Vreți să și-o spun eu, scumpul
meu fiu. Tu sosesc la marchisul de Val-
mer și ești primitu ca unu amic alu fa-
millei. La prima vedere, d-șora Agnes și-a
făcutu o forțe viuă impresiune. Să-i cerce-
tăm crimele. Ea te-a strinsu de mână la
masă.

— Da.

tătu de favorabile, încât majoritatea delegațiunii maghiare îi va vota contelui Kálnoky, ca și în anii trecuți, încrederea, pe care el o merită cu totu dreptul, pe baza politicii sale preacaută și paucioase. Votul acesta de încredere își are motivul său îndreptățit în mânia tuturor scriitorilor neadeverate și senzaționale, cari s'au lățit timp îndelungat despre preținse diferențe serioase, ce ar exista între guvernul unguresc și contele Kálnoky.

Partea deslușirilor contelui Kálnoky, care atinge România, va corespunde în modu satisfăcător și cu privire la faptul, că ministeriul comunu de externe, în *cestiunea agitatorilor români*, a folosit față cu guvernul român de repețite-ori cele mai energice mijloce diplomatice. Durere însă, că guvernului român îi lipsese cu totul puterea, de a se apăra pe sine însuși contra agitatorilor fără conștiință, cari lucră în politica internă română cu mijloce anarchiste, și cari, atâtu contra dinastiei și constituției monarchice române, câtu și contra statului ungăr, desvôltă meseria criminală de defăimare și de înșelătorie politică.

Declarațiunile, cari se voru face în delegațiunii, cu privire la România, de sigur voru contribui la desmetecirea opiniunii publice, care în România se falsifică în modu sistematic, și voru servi României dreptu dojană serioasă.

Maghiarii și naționalitățile.

Foia rusescă „Grazdanin“ ocupându-se de cestiunea naționalităților din Transilvania și Ungaria, dice:

Maghiarii și-au eluptat independența țării lor și ajungându-și scopurile, nici că mai vrău să scie de drepturile naționalităților din Ungaria, și asigurându-și odată deplina hegemonia apasă cu desăvârșire pe celelalte naționalități.

În anii din urmă au început pe față politica brutală de maghiarizare. Dăr politica acesta și-a și adus fructele. Nemulțămirea celor trei milioane de Români a luat forțe mari proporțiuni, și ar fi o greșală a presupune, că celelalte naționalități, a căroru strigăt de durere nu se aude așa de tare, ar fi mai puțin amărite. Din călătoria ministrului Hieronymi în Ardealu, guvernul unguresc a putut primi convingerea, că Români nu se pot mulțumi cu promisiuni gôle și cu mijloce paliative fără de nici o valoare. Afară de acesta darea de sêmă a ministrului președinte unguresc, ce-a făcutu alegătorilor săi la Baia-mare, arată evidentu, că guvernului nici prin gându nu-i trece de-a pași pe terenul concesionilor.

Maghiarii așa dără voescu se provôce și mai departe o luptă desperată. Numai să nu-se amăgescă prin tendințele lor șoviniste....

Minștri își contradic!

Diarul „Le Nord“ constată o contradicție flagrantă între discursul d-lui Wekerle la Baia-mare și între declarațiunile d-lui Hieronymi la Cojocna.

D-lu Hieronymi, dice numitulu diaru, ar fi trebuit să se înțelgă prealabilu cu președintele consiliului, spre a stabili o consonanță în opiniunile lor aparente. În faptu însă d-lu Wekerle, vorbindu despre agitațiunea naționalistă, dice, că guvernul trebuie să procedă cu severitate și se exprimă în termeni aceștia: „Guvernul are datoria de-a lua măsuri polițienesci convenabile și de-a suspenda dreptul de reunine și de asociațiune; în fine guvernul trebuie să împedecă pe particulari de-a se adresa la străinătate cu plângerile lor“.

Etă cum d-lu Wekerle însuși dă o desmințire d-lui Hieronymi, care contestă plângerile Românilor, însă vrea să molcomescă spiritele, pe când președintele consiliului mărturisește, că ei au de ce să plângă, decă îi va împiedeca să facă acesta. *Se vede, că Români sunt în modu fățușu pușt afară din lege, de guvernă, care e resolutu a trata cu o rigore escesivă trei milioane și jumătate de omeni, pe cari voescu să-i dispoc de toate mijlocele legale de apărare. Acesta este fără îndoială unu sistem de guvernare imprudentă, pentru-că elu numai escită spiritele, și agitațiunile naționale nu se pot domoli cu persecuțiuni politice*

Asociațiunea transilvană.

Avisu.

Cătră P. T. publicu român!

Acelor P. T. d-ni, cari doresc a participa la adunarea generală a Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, ce se va ține la Sebeșul-săsescu în 26 și 27 Augustu a. c. n. și au a călători cu drumul ferat, li-se aduce la cunoștință, că ultima stațiune e Vințulu de jos (Alvincz) în depărtare de 20 minute cu trăsura până la Sebeșul-săsescu.

Sebeșul-săsescu, în 15 Augustu 1894.

Comitetulu arangiatoru.

Programa

festivităților arangiate cu ocaziunea Adunării generale a Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, ce se va ține la Sebeșul-săsescu în 26 și 27 Augustu a. c. n., este:

Sâmbătă în 25 Augustu n. la 2 1/2 ore p. m. primirea comitetului centralu alu Asociațiunii la gara Vințulu de jos. Sêra la 8 ore conve-nire socială.

Duminecă în 26 Augustu la 8 ore sêra concertu.

Luni în 27 Augustu la 2 ore p. m. banchetu și sêra la 8 1/2 ore balu.

Martu excursiuni.

Comitetulu arangiatoru.

SCIRILE PILEI.

9 (21) Augustu.

Europa pentru noi. Volumul „Voc latine“ a apărut deja, precum scim, și s'a pus în vânzare. Pe de altă parte aflăm, că în curendă va apere unu altul, sub titlul *Europa pentru Români* și care va fi unu felu de urmare la „Voc latine“. Acestu volumu va cuprinde adesiunile publicistilor și omenilor de stat de rassa germană și anglo-saxonă. Cu arangiamentulu acestui nou volumu s'a însărcinat d. profesor A. D. Xenopolu. Unu alu treilea volumu va cuprinde adesiunile primite din lumea slavă.

Procesulu părintelui Lucaciu. Precum se scie, astăzi, Martu, 21 Augustu era să se țină la Sătmăru pertractarea finală în procesulu intentat părintelui Dr. Lucaciu pentru pretinsa „calumbiare a organelor publice“. Aflăm însă, că pertractarea acestui procesu, din cauze nesciute, este amânata.

Radu R. Popea. Din Săcele ne vine o scire întristătoare. Duminecă sêra a murit acolo Radu R. Popea, diaristu în Bucuresci, fiul preotului Radu Popea din Satulungu. O bolă, care nu iertă, a stins viața regretatului Popea într'o vîrstă, în care cine-va nu e plânsu numai de prieni și în care mai putea fi multu folositor. Popea s'a născut în anul 1855 în Săcele. Studiile universitare juridice și filosofice și le-a terminat în Germania. Intorsu în țeră, bolnăvicios din fire, nu'l găsim într'o funcție stabilă. Diaristia avusese mai multă atracțiune pentru dânsul, și rându pe rându îl vedurăm lucrându, ca bunu polemistu, la „Românul“ lui C. A. Rosetti și mai apoi la „Națiunea“ lui Dumitru Brătianu. Popea este între cei dintâi în lista colaboratorilor diarului literar - politicu scos de Eminescu „Fântâna Blanduziei“, și Popea rămâne cel din urmă și singuru, care s-lu susție, după ce poetul căduse bolnăv. Cătră sfârșitul anulu 1891 bolă începe să-și facă drumul fatalu și „prietenul Dușu“, cum îi diceau colegii lui, de-a căroru unanimă simpatie se bucura, devine totu mai melancolic și 'și pe-a-le din di în di din marea lui forță de activitate. Zăcendă, ba la Bucuresci ba în Săcele, ori cât de fatalu îi era sfârșitul, totuș vestea morții lui Radu R. Popea a venit pe neașteptate, pricinindă cea mai viă întristare în cerculu largu alu colegilor și cunoscuților lui de dincolo și de dincoace de Carpați.

Din parte-ne adresăm venerabilulu părinte alu răposatulu confrate, și întregi sale familii, cele mai sincere condolențe.

Omoru senzaționalu. Lui „Budapesti Hirlap“ i-se telegrafiază din Caransebeșu următoarele: „La pôlele Carpaților sudici, în localitatea de vêra *Ruszkabánya*, s'a întâmplat în 17 l. c. unu omoru fiorosu. Nevasta unui boer român, cu numele *Sidonia Angliseriu* a venit aici dela Mehadia. Câte-va ore după sosirea femeii, unu omu tineru a descălecat la ospătaria de aici, vesmintele îi erau încărcate de pravu, elu și-a făcutu călătoria pe jos din Caransebeșu. Când femeia vedu pe tinerulu omu, deveni forțe iritată și s'a plânsu, că respectivulu deja pe tren se ținea meru în urma ei, vorbindu în modu nerușinat... Ea l'a respinsu însă tot-déuna. Refusându-i-se cuartirulu în otel, elu s'a depărtat. Femeia, care nici că se se mai gândia la reintorcerea lui, eși sêra la plimbare, și nu se reintorse nici nôptea târziu. Mai mulți o veduseră în capul satulu, observându însă și pe-unu bărbatu, care s'apropia de ea, apoi se depărtă. În altă di dimineața îi află cadavrulu la marginea pădurii. Inima îi era străpunsă de unu pumnal, care zăcea încă în rană. Gendarmierii i-a succesu a prinde încă nôptea aceea pe ucigașu, care și-a recunoscutu fapta, dăr n'a voit să-și spună numele, ci striga meru: „Numiți-mă Caserio; și eu am făcutu, ca elu“. Vorbesce puțin limba germană și se pare a fi scos din minți. Elu a fostu predat procuraturei din Caransebeșu.

„In numele culturii“. Din Clușiu ni-se scriu următoarele: „In numele culturii multămescu publiculu din Clușiu, că din 8 ferestri dela locuința mea, și mai multe a conlocuitorilor, cari n'au fostu luminate, cu toate c'am fostu absentu, totuș nu mi-s'au spartu decâtu una — Unu avocat român“.

Anticități. În urma săpăturilor făcute de d-lu profesor Gr. Tocilescu la Tropaeum Trajani, lângă Adam Clissi, s'au descoperit, pe lângă mai multe pietre cu inscripții referitoare la legiunea V. macedonică și I italică, precum și la muicipiulu acesta, și numele unei basilici, a casei praetoriului, a unei biserică, apeductulu etc.

Ministrulu de culte român, Tache Ionescu, după cum auzim, a făcutu împreună cu soția sa și cu mai mulți domni din România, o excursiune pe Negoii. Elu a plecat în 17 l. c. sêra din Sibiu îndărăt la Bucuresci.

Congresulu studenților univ. români din România, convocat la *Constanța* s'a amânatu pentru zilele de 10—11 Septemvru din cauza alegerilor comunale.

„L'ordine“, unu diaru italianu din Ancona dă câte-va detalii asupra unei serate dansante dată de ofierii încrușișătorulu „Elisabeta“, pe bordulu său, care se află actualmente la Ancona, elitei societăței acestui portu. O imbarcațiă a încrușișătorulu comandată de unu oficeru, transportă invitații pe bordu. Acolo erau primiți de d. generalu Murgescu, comandantul flotei române, colonelulu Coslinski, comandantul încrușișătorulu „Elisabeta“, precum și de toți cei-alți ofieri. Au luat parte la această serbare generalulu Marchessi, comandantul diviziei, generalii de brigadă Pelegrini și Bosseli, colonelulu Baltatore, comandantul districtulu, colonelulu comandant alu regimentulu 88, colonelulu Lazari din statulu majoru, toți ofierii superiori din localitate, ajutorulu de primaru cavaler Naroni, d. Marcheti, consululu României, d. Claesen consululu Austriei etc.

Reducerea tarifelor pe căile ferate ruse. Comisia specială a tarifelor, a esaminat, sub președiunța d-lui de Wite, ministru de finanțe rus, proiectulu privitoru la reducerea tarifelor de pasageri pe căile

— Cređi tu, că ea are obiceiul să stringă astfelu mâna tuturor celor ce sedă lângă ea?

— Nu mergă așa departe.

— Vê aflați singuri la preumblare prin pădure, și ea nu se teme, și ea nu-și ascunde cugetele ei... E, bine așa?

— P'aprobe.

— Apoi o mică scenă de gelosia la balu. Tu, triumfătoru, te lași să fi adorat, pădind o rezervă prudentă. Intemplantu te-a adus să auzi o conversațiune, în care ea e pedepsită, că a primitu cu atăta ușurință omagieles tuturoru peșitorilor ei. Acosta-i totu?

— Da.

— Etă acum modul meu de-a vedé și judeca, tu vei face ce vei voi.

— Vorbesce, mamă dragă.

— Ea și-a strinsu mâna la masă, acesta e rău; dăr aici pôte fi simplamente numai, după caracterulu ei, curiositate și copilărie. Tu o credeai unu Crinu, cum dicit tu, unu ingeru, și ai observat, că ea

este o fată prea cutezătoare pentru o provincială. Decă voiesci să iai unu ingeru, Albert, nu trebuie să-lu cauți pe pământu, nici la Touraine, nici la Parisu.

— Acesta e adevăratu.

— Ea te vede, îi plac, și ea nu-ți ascunde simpatia ei. La balu te favorisază între toți, a-le căroru vorbe le asculta mai înainte de a te cunoșce. Primulu, care credea, că are dreptu asupra inimei ei, e delaturat cu-o adevărată francheță. Tu faci curte amicei sale, ea e gelosă, ér a doua di observi urme de insomnia pe fața ei... În fine tu te înspăimânti vedend' o cetind romane pe ascunsu.... Ea își istorisește cu încredere miclele sale secrete, tu ești confidentulu ei, ér tu fugi tremurându, ca și cându ai fi descoperit în ea unu demonu alu perversității. În ora de plecare ea și se pare indiferentă. Tu n'ai înțelesu cugetele ei. În reserva ta, decând ai sositu, ea vedu că nu vrei să te avansezi și că întorcerea ta grăbită avea pôte unu pretextu. În fine ea, care te iubia, a cređut, că tu n'o iubesci și te-a lăsat să pleci.

— Trebuie să mă întorcă? Sunt gata să te ascultu.

— Frumôsă pedepsă de-a revedea p'aceea pe care o iubesci și de a-o lua în căsătorie.... Decă ea ar fi avut unu capu așa de rece ca alu tău, tu nu te-ai fi reintorsu încă.

— Ce trebuie să facu?

— S'astepti. Vomu primi fără îndoială vre-o scrisore de regretu. Voiu răspunde însu-mi și voiu ruga pe marchis să vină cu fiica sa, să te cerceteze.

— Bună mamă!

— Decă Agnes nu te-ar iubi, pôte aveam temere pentru viitoare vóstră fericire. Dăr ea are francheță de caracter; tu ești firmu, rezonabilu și ai experiența lunei, și speru că veți fi fericiti.... Eu voi vedé-o, voi întreba-o, și decă nu mă voi înșelatu, tu îi vei cere mâna.

(Va urma)

ferate ruse. Proiectul a fost adoptat. Reducerea cea mai simțitoare este acordată copiilor, cari nu vor plăti de câtă $\frac{1}{4}$ din valoarea biletului.

—o—

Un premiu din partea reginei din Italia. Regina Italiei a scris în „Roma Letteraria” un premiu, care va fi conferit autorului celei mai bune novele sau celei mai bune critici asupra operelor renumitului poet italian Giacomo Leopardi. Premiul este un stativ pentru o pană, ornată cu 60 rubine.

—o—

Un mare canal în Rusia. Se telegrafiază din Petersburg, că în acest moment se studiază un punct de canal pentru a lega marea de Aral cu Marea Neagră.

—o—

Avis. La școala de fete a „Reuniunii femeilor Săldgiene”, înscrierile s-au început la 2 Septembrie st. n. a. c. La înscriere, pentru fiă-care elevă, este a se solvi 4 fl. didactru. Elevele de părinți mai săraci, la cerere pot fi scutite de didactru, și în parte gratuit vor fi provădute și cu cărți școlare. Șimleul Silvaniei la 17 August 1894. A. Cosma, directorul școlii.

—o—

Tinerimea studioasă română din Gherla și juru invită la petrecerea de vîră, care se va aranja la 27 August în Gherla în sala hotelului celui mare în numele comitetului arangiator: Ioan Lemenyi, ca președinte; Alesandru Stețiu, v. președinte; Alesandru Munteanu, v. președinte; Guilelm Șorbanț, secretar I.; Valeriu Bercianu, secr. II.; Alesandru Lemenyi, cassar; Sabinu Stețiu, controlor. Inceputul la 8 ore seara. Prețul de intrare: de persoană 1 fl., familia de 3 persoane 2 fl. și totu membru mai multă 50 cr. Venitul e destinat pentru scop filantropic. Suprasolvirile se primesc cu mulțămite și se chiteză pe cale diaristică.

Unu fișpanu printre Români din Maramureșu.

Foile unguresci publică, cu multă bucurie, raporte despre călătoria fișpanului br. Ervin Roszner, ce-a făcut o dîlele trece prin comitatul Maramureșu.

E vorba de-o nouă comedie a frățietății maghiaro-române, de care s'a mai jucat în nefericitul Maramureșu. Ce va fi adevăr și ce nu în acele raporte unguresci, vom afla în curînd; pentru s'î ne mîrginim a reda cuprinsul lor destul de tendențios:

Domnul fișpanu și-a început călătoria în 12 August, plecînd din Sighetul Marmăției. Mai întîiu s'a dus în Izavölgy. Deja la prima stațiune — dice „Budapesti Hirlap” — la Farkas-rév, Români au așteptat pe fișpanu cu portă de triumf; proprietarul român (?) Stefanu Radnik a rostit o cuvîntare frumoasă, în care a asigurat pe șeful comitatului despre iubirea poporațiunii și despre devotamentul ei. Fișpanul — dice Radnik — se va convinge în decursul călătoriei sale, că poporațiunea de limbi diverse a comitatului Maramureșu trăese în armonie frățescă, și că pe locuitorii nu-i desparte nimic, afară de limba maternă. Toți uniți într'o simțire își iubesc „scumpa patriă maghiară”.

În Văczfalva și Barczánfalva preoții români Anderco și Kovács au rostit cuvîntări patriotice, când fișpanul a ajuns la arcurile de triumf.

În răspunsul său fișpanul a accentuat, că acum, „cînd se îndreptăză calumnia josnice contra națiunii și a patriei maghiare, vrîndu să instrîineze într'egă lumea de noi, e îndoită bucuria noastră, auzîndu declarațiunile preoților români patriotici!”

Fișpanul, însoțit de un banderiu compus din țărani, a sosit la hotarul cercului administrativ Jzavölgy, la comuna „Délul Țiganilor”. Aici fîsolgăbirul Solcz l'a asigurat, că nu întîlnește decât inimă, cari simțu și bată unguresc. În Surdub, preotul român Antoniu Kovács a rostit o cuvîntare ungurescă însufle-

țită, în care a dîsu, că poporațiunea țintului este frate sincer și credincios al Maghiarului.

La arcul de triumf ridicat în comuna Rozavlya, preoții români I. Ivașco, Ioan Romanu Batizanu și protopopul tractului Dragomiresci, Alesandru Gyenghe, au întîmpinat pe fișpanu cu vorbiri patriotice unguresci. Protopopul Gyenghe s'a provocat și la „agitația valahă” și a asigurat pe fișpanu, că atîtu guvernul, cîtu și națiunea maghiară pot fi liniștiți față de ei, căci „agitația valahă” nu e primejdiosă pentru Români din Maramureșu. Români de aici „cunosc tradițiunile comune, cunosc și iubesc pe Maghiari, ca pe un frate bun, cu care au împărțit bucuriile și durerile; iubesc fierbinte patria maghiară și ca și în trecut, așa și de presentu se mărturisesc de fii credincioși ai patriei maghiare”.

Primirea cea mai imosantă — dice „Budapesti Hirlap” — i-s'a făcut fișpanului în Drogomiresci, centrul cercului administrativ. Avocatul român (?) Mihaiu Kókényesdy a ținut un toast pentru fișpanu, la care acesta răspundînd a și ridicat paharul pentru armonia frățescă dintre Maghiari și Români și a dat expresiune dorinței ca „toți Români să cugete și să simtă, ca frații Maramureșeni”.

În ziua următoare fișpanul s'a reîntors la Sighetul Marmăției. La granița comitatului, oratorul Românilor a rugat pe fișpanu, „să spună guvernului și bărbăților dela guvern, că Români din Izavölgy, deși trăsesc la marginea Ardealului, nu cunosc cestiune română, ci trăsesc și moru pentru patria maghiară”.

Călătoria miniștrilor unguresci la Lemberg.

Publicistul slovac Svetozar Hurban Vajansky scrie în diarul „Narodnie Noviny” despre călătoria ministrului-președinte Dr. Wekerle la Lemberg, următoarele:

Fișca lui Hieronymi în Ardeal, nu-l lăsa pe Dr. Wekerle să dormă, și de aceea plecă și el la drum — spre Lemberg. Raportul oficial ne anunță despre salutări festive, ovațiuni și manifestări entusiaste ale poporațiunii din Lemberg; persoane imparțiale însă, cari la reîntorcerea lor din Lemberg, ne-au vizitat și pe noi, ne spun cu totul altfel. Nu numai, că într'ega aristocrație înaltă a ocolit pe „cavalerii liberali”, nu numai, că prințul Sapieha, președintele expozițiunii, care forma finta călătoriei lui Wekerle, părăsi în mod ostentativ orașul, îndată ce pași în el ministrul președinte unguresc — ba chiar și poporațiunea în totalu a fost apatică.

Ministrul-președinte a avut noroc, că a mers incognito, căci altfel, după părerea unui politician polon, „s'ar fi făcut demonstrațiuni sgomotose, cu strigăte de „perat” și cu șari-vari. Turnirul politic-bisericesc, ce se arangia de curînd în Ungaria, nu putu să nască simpatii nici la nobilimea polonă, strictă catolică, nici la Rutenii uniți, ne mai vorbinu de partida națională rutenă, care își are centrul spiritual în Lember. Cu totu antagonismul lor contra Rusiei, totuși este o mare comunitate între Poloni, cari nu-și închid ochii și nu-și astupă urechile, ca să nu audă strigatul de durere alu popoelor înfrățite, călcate în picioare de liberalismul și șovinismul maghiar, și să nu le vadă starea lor tristă.

Conventul evangelic din Turoșu-S.-Mărtin.

Districtul bisericesc evangelic dincoace de Dunăre, avea să-și țină conventul în 16 l. c. Deja în 14 l. c. sosi episcopul Frideric Baltik în Turoșu-S.-Mărtin, unde fruntașul slovac Paulu Mudrony, cunoscut bine Românilor dela procesul „Replicei”, îi țin o vorbire de primire în limba slovacă, la care episcopul răspuse în aceeași limbă. Apoi îl bine-vîntu pe episcop vice-șpanul Beniczky, în limba ma-

ghiară. Baltik răspuse, că va lucra într'acolo, ca conventul să promoveze binele bisericei și alu statului.

În 16 l. c. se deschise conventul sub președinția episcopului Baltik și a lui Ludovic Dobrani. Deja primul obiect din ordinea de zi dădu nascere unor debateri atîtu de sgomotose, încâtu ședința fu suspendată. A venit adecă în cestiune invitarea pentru trimitere de delegați la conventul general, și cu această ocaziune Slovacia naționaliști atacă conventul general pentru noua împărțire a senioratelor. Notarul districtual Boor, numi conventul general, o adunare de jesiți, ér bravul avocat din Pojunt Miloș Stefanovic, declară scurt și simplu, că el și partizanii lui denegă, să apară în conventul general. Totodată el vorbi și de cestiunea naționalităților și dădu expresiune speranței, că dór va per iodat de pe suprafața pământului minoritatea unguresc. Cuvintele aceste fură primite de Slovacia naționaliști, cu aplauze frenetice. Episcopul Baltik se provocă la legile sinodale, însă fu întrerupt și trebui să părăsească sala, suspendîndu pentru prima zi ședința.

La 17 l. c. se continuă ședința conventului. Notarul districtual Ivaska declară, că decisiunile respective ale statutului sinodal nu sunt imperative și se pôte discuta asupra lor. Cuvintele vorbitorului fură primite de Slovacia naționaliști cu aprobări demonstrative. Inzadaru se încercă Ludovic Lang să-i reproșeze, declarînd, că opozițiunea nu combate statutul sinodal, ca majoritate evangelică, ci ca majoritate slovacă-naționalistă; inzadaru cercă episcopul Baltik să conving, că hotărîrile statutului sinodal, nu sunt discutabile. Er când Baltik declară, că nu pôte să în-cuviințeze votarea asupra acestui punct din program, se nascu un tumult grozav, se aușiau strigăte de „abzug!” „jos cu ei!” așa, încâtu episcopul suspendă ședința și totodată declară și conventul de disolvat.

La procesul anarhiștilor din Paris.

La timpul seu am fost amintit de marele proces din Paris, intentat anarhiștilor francesi și despre sentința pronunțată.

Anarhiștul Feneon, care fu achitat, va merge la Japonia, ca agent al unei firme parisiene. Ortiz, care e de judecată la 15 ani închisore, înainte de a-și începe pedepsa, se va căsători cu fidențata sa Ml. Gazalon.

Intr'ega pressă parisiană se exprimă într'unu mod puținu lingușitor pentru guvern din incidentul acestui proces. Diarele socialiste dicu, că guvernul frances, prin procesul acesta, a suferit un de-astru complet. Conservativul „Figaro” e de părere, că sentința adusă în acestu proces monstru, nu va avé urmări bune, deorece s'a dovedit, că procedura penală este forțe defectuoasă, și că procesul, dela început pîn'la finit, a fost incoretu. Ministrul de justiție și-a manifestat incapacitatea. Orleanistul „Gaulois” dice, că pe acela, care a urmărit cu atenziune întregu decursul afacerii, nu-l pôte de loc surprinde sentința. Radicalul „Justicia” încheie astfel: Jurații n'au lucrat de frică astfel în procesul anarhiștilor, și de aceea nici nu li-se pôte arunca, că ar fi și ei anarhiști, ci sunt republicani sinceri.

Apel la inimele generose.

Stimate D-le Redactor!

Cu mare măhnire vinu a Vă ruga să binevoiți a da loc în colonele preșintului D-vostă diaru, următoarelor:

În 13 l. c. la 10 ore s. m. în comuna noastră, din causă necunoscută, a izbucit un foc, care ajutat de un vîntu despre apus, a distrus totalu 5 case cu tôte celelalte clădiri economice. Li-au ars bișitoru țărani grăul, fînul și cănepa de vară, avîndu-le pe aici toți aduse acasă.

Astfelu aceste familii au rămas în cea mai mare miserie.

În numele incendiaților apeleză la toți omenii noștri, nobili de inimă, și cu deosebire rog pe frații preoți, ca notificîndu acesta în biserică credincioșilor, să oferescă fiă-care cîtu de puținu, și sumele incasate să le spezeze la adresa lui Vartolomeu Miresianu, președintele comitetului de ajutorare a incendiaților (Sesarm Szécszarma. Szol. Doboka m. up. Középfalva). Despre acele cu o deosebită mulțămite la timpul seu se va face o dare de semnă publică.

Pentru localizarea focului aducă cordială mulțămite dd. T. Bulea, Terbesy L. și Grat. Gavrilescu din Chiuza, cari aducîndu unelte de stinsu, cu o energică încordare, s'au luptat contra flăcărilor. Apoi trimițîndu-se espresu la Beleanu, au venit pompierii cu d. protojude Floth, însoțit de mai mulți inteligenți, cari toți au dat ajutoru fizic și moralu familielor nenorocite. Asigurat e numai o veduvă.

Prefecții de domenii a conților Bethlen Andr., Bethlen Pál și Bethlen Bálint, au și promis ceva lemne.

Sesarmu, 14 Aug. 1894.

Adîncu stimatoru,
Ioan Rebreanu,
preot.

Convocare.

Despărțimentul reuniunii învățătorilor români gr. or. din protopresbiteratul Făgărașului, își va țină a doua adunare generală ordinară în acestu an Lunu în 15/27 August a. c. (ziua de sf. Marie) în opidul Făgărașu, la care prin acesta se îndatoréză a participa toți onorații membri ai acestei corporațiuni, și să poftescă a lua parte la acestă adunare și alți binevoitori ai școlii noastre.

Programul:

1) La 9 ore a. m. serviciul divin în biserică gr. or. din Făgărașu, și participarea membrilor la acestu serviciu pentru învociarea Duchului sfânt. 2) La 11 ore a. m. deschiderea adunării în sala de învățămînt a școlii gr. or. din Făgărașu prin presidiu. 3) „Cartofi”, prelegere practică, de Lazaru Sbrănciu. 4) Critica asupra disertațiunii „Despre educațiune”, de Ioan Capetă și Aron Flucuş. 5) Incasarea tacselor și raportul cassarului. 6) Propunerii eventuale și închiderea ședinței.

Făgărașu, în 4 August 1894 s. v.

Ioan Capetă, Ioan Berescu,
v.-președ. secretar.

Necrolog.

Pătrunși de cea mai adîncă durere și întristare, anunțăm decederea scumpului și neuitatului nostru fiu și respective tată, frate și cumnat

Dr. Leo Mureșanu,

medic practică și profesor de igienă la Institutul teologic-pedagogic diocesan din Caransebeș,

care după surte suferințe și împărțit fiindu cu sf. taine, a repausat în Domnul în 5/17 August a. c. în etate de 48 ani.

Rămășițele pămîntesci ale scumpului decedat s'au înmormîntat în cimiterul gr. or. rom. din locu, Duminecă în 7/19 August, la 3 ore după amîd.

Caransebeșu, în 6/18 August 1894.

Fiă-i țîrina ușoră și memoria binecuvîntată!

Ca părinți: Basiliu Mureșanu, Maria Mureșanu nasc. Hangea. Ca fii: Estela, Fortunat, Marianu. Ca frați și surori: Maria Luchi, Dr. Liviu Mureșanu, medic practică în Năsăud; Dr. Severu Mureșanu, profesor la școala de arte în Iași; Elisabeta Tanco; Lucreția Moisilă. Ca cumnați: Iosif Luchi, maior în pensiune, Dr. Pavelu Tanco, profesor gimnazial în Năsăud, Dr. Constantin Moisilă, profesor gimnazial în Năsăud.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor: responsabilu Gregoriu Maior.

Cursul pieței Brașov.

Table with exchange rates for Banonote rom., Argint român., and Napoleon-d'or.

Table with exchange rates for Galbeni, Ruble rusesel, Mărci germane, Lire turcesel, and Scris. fonc. Albina.

Cursul la bursa din Viena.

Table with stock market prices for Renta ung., Renta de corone ung., Impr. oail fer. ung., etc.

Table with prices for Mărci imp. ger., London (lire sterlinge), and Rente de corone austr.

ISVORUL Matild de BODOK

cea mai cristalină, în acid-carbonic cea mai bogată apă minerală alcalin-acide-ferruginosă a continentului.

Isvor ferruginos de primul rang!

Medicament cu cele mai strălucite succese în contra maladiilor stomacului, în contra nervosității, în contra maladiilor cauzate din lipsă de sânge și cu deosebire în contra maladiilor femeilor etc.

Borviz de totă eleganța!

Apa minerală „MATILD” se găsește în calitate proșpetă în depositul subsemnatului: Brașov, strada Michail Weiss (ulița poștei) Nr. 12, în toate birturile și cele mai multe băcării.

Prețul unei sticle de 1 Litru (fără sticlă) 5 cr.

Cu totă stima:

Administrațiunea isvorului și depositul de exportatiune

IOSIF GYÖRGY

(Transilvania.) Bodok. (Transilvania.)

471,13-0.

AVISU!

Prenumeratiunile la Gazeta Transilvaniei se pot face și reînnoiri și când dela 1-ma și 15 a fiecărui luni.

Domnii abonați să binevoiască a arăta în deosebire, când voiesc ca expedarea să li-se facă după stilul nou.

Domnii, ce se abonează din nou, să binevoiască a scrie adresa la mурită și să arate și posta ultimă.

Administraț. „Gaz. Trans.”

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabilă din 1 Maiu 1894.

Main railway schedule table with columns for train types (Tren de pers., Tren de accel., etc.) and destinations (Budapesta-Predeală, Ghiriș-Turda, etc.).

Nota: Orele însemnate în stânga stațiilor sunt a se ceta de sus în jos, cele însemnate în dreapta de jos în sus. Numerii încadrați cu linii mai negre însemnă orele de noapte.